

HIFO – Fritt Ord-prisen for året 2016

Årets priskomiteé, som består av Bjørg Seland, Jakob Maliks og Dunja Blazevic, har hatt tolv søknader til vurdering, med oppgaver som alt i alt holder et høyt faglig nivå. Vi har særlig merket oss oppgaver som bidrar til ny kunnskap på felt som til nå er lite utforsket, samtidig som vi har lagt vekt på konkrete og realistiske publiseringsplaner. Blant flere aktuelle priskandidater har vi samlet oss om **Heidi Cecilie Vekony Olsen**. Hennes oppgave *Utforming og gjennomføring av norsk humanitær hjelp etter opprøret i Ungarn, 1956-57*, er et nybrottsarbeid på feltet humanitær historie. Hun har planer om å publisere stoff fra oppgaven i det internasjonale tidsskriftet *Humanity*.

Opprøret i Ungarn og den påfølgende flyktningkrisen førte til en akutt nødsituasjon sentralt i Europa. Olsen undersøker hvordan norske myndigheter og hjelpeorganisasjoner forholdt seg til denne krisen og bidro med humanitær hjelp. Oppgaven bygger på et stort og mangfoldig kildegrunnlag. I arbeidet med å framskaffe materiale har Olsen blant annet saumfart arkiver for Utenriksdepartementet, Sosialdepartementet, Norges Røde Kors og Det Norske Flyktningråd.

I første del av oppgaven setter Olsen søkelys på norske myndigheters vurderinger og beslutninger, med Utenriksdepartementet og Sosialdepartementet som sentrale aktører. Særlig aktuelt var spørsmålet om *hvor* hjelpen skulle settes inn. Skulle all bistand konsentreres til nærområdene, eller skulle man også ta imot flyktninger i Norge? Olsen framhever betydningen av tidligere erfaringer, særlig fra 1940-tallets flyktningesituasjon, når norske myndigheter nå åpnet for å ta imot visse grupper av ungarske flyktninger. I andre del av oppgaven behandler Olsen norske hjelpeorganisasjoners innsats, med særlig fokus på de tiltak Norges Røde Kors satte inn i Ungarn, Østerrike og Jugoslavia. Her åpnes også transnasjonale og internasjonale perspektiver på samarbeidet mellom Norges Røde Kors, *International Committee of the Red Cross* og Røde Kors-Ligaen, hvor norske aktører fikk en sentral plass i hjelpearbeidet både på person- og organisasjonsnivå.

Olsen konkluderer med at norske myndigheters reaksjon på Ungarnkrisen kan sees som et tidlig uttrykk for den flyktningpolitikk som er gjort gjeldende i senere tid. Man gikk inn for å gi hjelp i nærområdene, men åpnet også for å ta imot flyktninger i Norge. I behandlingen av de ungarske flyktningene som kom til Norge, ser vi flere elementer som er fulgt opp i senere praksis. Dette kommer blant annet til uttrykk i den sterke involveringen av kommunene i mottaks- og integreringsarbeidet, og i samarbeidet mellom kommuner og hjelpeorganisasjoner.

Heidi Vekony Olsens masteroppgave bringer ikke bare frem ny kunnskap, den gir også bakgrunn for refleksjon omkring flyktningssituasjonen i dagens Europa. Oppgaven utmerker seg ved grundig kildearbeid og kritisk drøfting av egne funn. En vitenskapelig artikkel basert på oppgaven bør derfor ha gode muligheter til å bli antatt i et tverrfaglig tidsskrift som *Humanity*. Komiteen vil i tillegg oppfordre prisvinneren til populærfaglig formidling, f.eks. i form av aviskronikker.